
Αίτια της χαμηλής εκπροσώπησης των γυναικών στην τοπική και περιφερειακή πολιτική

Κοινωνικο-οικονομικά αίτια.

Η κατανομή της εργασίας μέσα στην κοινωνία γενικά και ειδικότερα η κατανομή της εργασίας μέσα στην οικογένεια, βρίσκεται στη ρίζα του προβλήματος της περιορισμένης πρόσβασης των γυναικών στη δημόσια ζωή.

Το γεγονός ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι κατά μεγάλο μέρος υπεύθυνες για την ανατροφή των παιδιών, το νοικοκυριό και την εξυπηρέτηση των ανδρών μειώνει σημαντικά τις ευκαιρίες και τις δυνατότητές τους για συμμετοχή στη δημόσια ζωή, καθώς και στη διαθεσιμότητα του χρόνου τους. Την εποχή που οι άνδρες ασχολούνται με τις προοπτικές της σταδιοδρομίας τους, οι γυναίκες είναι ως επί το πλείστον απασχολημένες με την τεκνοποιία και τη φροντίδα των παιδιών.

Στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα παραγωγής, η κατανομή της εργασίας κατά φύλο, μέσα την σφαίρα της αναπαραγωγής, χρησιμεύει ως βάση για την κατανομή της εργασίας κατά φύλο μέσα στη σφαίρα της παραγωγής και επί πλέον για την υποταγή των γυναικών στους άνδρες.

Οι γυναίκες είναι συγκεντρωμένες σ' ένα περιορισμένο φάσμα εργασιών και ειδικοτήτων που συχνότατα, δεν τους προσφέρουν τις χρήσιμες επαφές και τις ικανότητες που εκτιμώνται ιδιαίτερα στη σφαίρα της πολιτικής.

Επίσης, για την είσοδο στην πολιτική, το εκπαιδευτικό επίπεδο δεν αποτελεί εμπόδιο λόγω φύλου, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται διαφοροποιήσεις λόγω φύλου στο είδος της εκπαίδευσης των γυναικών.

Οι γυναίκες συχνά συγκεντρώνουν το εκπαιδευτικό τους ενδιαφέρον και σταδιο-

δρομούν σε επαγγέλματα που έχουν αντικείμενο την φροντίδα των άλλων και που μπορούμε να τα δούμε σαν προέκταση της εργασίας τους στο σπίτι. Τα επαγγέλματα αυτά έχουν μικρή εκλογική απήχηση.

Ένα μεγάλο εμπόδιο για την είσοδο στην πολιτική είναι το πρόβλημα του χρόνου. Για τις γυναίκες που προσπαθούν να συνδυάσουν τις οικογενειακές ευθύνες για την αμειβόμενη εργασία, το πρόβλημα του χρόνου μπορεί να γίνει ακόμη πιο πολύπλοκο λόγω της ύπαρξης ανεπαρκών υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών. Έτσι, οι γυναίκες αναγκάζονται συχνά να διακόψουν την επαγγελματική τους ζωή, ακόμη και την εκπαίδευσή τους, λόγω της φροντίδας των παιδιών ή της φροντίδας άλλων μελών της οικογένειάς τους ή να διαλέξουν είδη απασχόλησης (μερική εργασία) που αυξάνουν την μειονεκτικότητα

και την ανασφάλειά τους και κατά συνέπεια, τις δυνατότητες τους να εισέλθουν στην πολιτική.

Ο οικονομικός παράγοντας παίζει και αυτός σημαντικό ρόλο για την είσοδο στην τοπική αυτοδιοίκηση. Η φτώχεια των γυναικών είναι πολύ γνωστή. Οι γυναίκες κατά μέσο όρο κερδίζουν πολύ λιγότερα από τους άνδρες. Σημαντικός επίσης, αριθμός γυναικών δεν έχουν άλλα μέσα οικονομικής ενίσχυσης ή από την κοινωνική πρόνοια. Για τους παραπάνω λόγους λίγες γυναίκες μπορούν να επιδράσουν στην πολιτική.

Πολιτιστικά αίτια

Οι πολιτιστικοί κανόνες και αξίες επισφραγίζουν την ανωτέρω κατανομή της εργασίας μέσα στην κοινωνία και μέσα στην οικογένεια. Γιατί το να έχουν οι γυναίκες χρόνο για τη πολιτική συνδέεται σαφώς με τις πολιτιστικές απόψεις που επικρατούν για το πως θα πρέπει να διαθέτουν τον ελεύθερο χρόνο τους οι άνθρωποι.

Η εκπαίδευση παίζει και αυτή σημαντικό ρόλο στην αποδοχή των παραδοσιακών προτύπων του ρόλου δύο φύλων. Το εκπαιδευτικό σύστημα ενισχύει κοινωνικές και θεσμικές δομές, συμπεριφορές και στάσεις, οι οποίες αναπαράγουν τις κυρίαρχες σχέσεις εξουσίας.

Κατά γενικό κανόνα, η εκπαίδευση και η κουλτούρα επισφραγίζουν στατικές απόψεις για τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής και ειδικότερα στην πολιτική, όπου η εικόνα της γυναίκας πολιτικού αποτελεί εξαίρεση, αφού η πολιτική ζωή αντιμετωπίζεται σαν κάτι το εντελώς ξεχωριστό από την οικογενειακή ζωή.

Ψυχολογικά αίτια

Η φυσική και ψυχολογική απομόνωση μεγάλου αριθμού γυναικών σε παραδοσιακές λειτουργίες έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη πληροφόρησης και την έλλειψη αυτοπεποίθησης.

Επί πλέον αυτή η απομόνωση ενισχύει την εμπέδωση των παραδοσιακών προτύπων του ρόλου των δύο φύλων που έχουν ήδη ενστερνισθεί από την νεαρή τους ηλικία.

Η κοινωνικοποίησή τους σε πρότυπα γυναικείων ρόλων που χαρακτηρίζονται από εξάρτηση και παθητικότητα μάλλον, παρά από αυτονομία και αυτάρκεια, που απαιτούνται για την επιβίωση στο πολιτικό παιχνίδι, τους δημιουργεί αισθήματα προσωπικής ανικανότητας για ανάληψη ανωτέρων αξιωματικών και κατευθύνει τις φιλοδοξίες τους στην απλή εκτέλεση της εργασίας που τους έχει ανατεθεί μάλλον, παρά στην προσπάθεια να διακριθούν. Η διάκριση απαιτεί, εξάλλου μια συγκέντρωση σ' ένα σκοπό την οποία οι πολλαπλές υποχρεώσεις και οι πολύπλευροι ρόλοι της σύγ-

χρονης γυναίκας απλούστατα δεν επιτρέπουν.

Ψυχολογικοί λόγοι, επίσης, κρατούν τις γυναίκες μακριά τη μία από την άλλη. Μειώνουν τα αισθήματα κοινού ενδιαφέροντος και την ανάπτυξη γυναικείας ομαδικής συνειδησίας που μπορεί να προσφέρει τη βάση για να δημιουργήσουν οι γυναίκες ενωμένο μέτωπο στην πολιτική.

Αίτια οφειλόμενα στην οργανωτική δομή των πολιτικών θεσμών

Η οργάνωση της πολιτικής έχει διαρθρωθεί σύμφωνα με τις ανδρικές αρχές. Η ανδρική υπεροχή στη δομή της ηγεσίας των πολιτικών κομμάτων συντείνει στη διατήρηση αυτού του καθεστώτος είτε στην επιλογή των υποψηφίων είτε στις προτάσεις για πολιτικά αξιώματα είτε στη χαμηλή αντιπροσώπευση των γυναικών στα όργανα λήψης αποφάσεων των κομμάτων.

Η αντιπροσώπευση των γυναικών μέσω των κομμάτων παρεμποδίζεται επίσης γιατί οι γυναίκες δεν θεωρούνται ότι εκπροσωπούν τα κοινωνικο-οικονομικά συμφέροντα στα οποία βασίζεται το κομματικό σύστημα.

Η παρουσία των γυναικών είναι σχεδόν ανύπαρκτη σε πολλούς βασικούς τομείς οι οποίοι παραδοσιακά καθορίζουν την ουσία του περιεχομένου του δημοσίου συμφέροντος και της δημόσιας πολιτικής.

Εξάλλου, φαίνεται ότι, ιδιαίτερα όσον αφορά τη στρατολόγηση των γυναικών, λόγω της έμφασης που δίνεται στην παθητικότητα σαν γυναικεία αρετή, θεωρείται ότι πίσω από την είσοδο στην κομματική εργασία υπάρχει συχνά σαν προϋπόθεση η προσωπική παρότρυνση από μέλους κάποιου άνδρα κομματικού εκπροσώπου. Ένας μεγάλος όμως αριθμός γυναικών, βρίσκονται απομονωμένες μέσα στα σπίτια τους, είτε είναι νοικοκυρές είτε εργαζόμενες, οι οποίες σε μεγάλο ποσοστό κινούνται σε περιβάλλοντα φτωχά σε κίνητρα σχετικά με την πολιτική παραμένοντας απλά έξω από το δίκτυο της πολιτικής επικοινωνίας.

Μέχρι πρόσφατα, το γυναικείο φύλο δεν συμπεριλαμβάνονταν ανάμεσα στα πιο σημαντικά κριτήρια καταλληλότητας για πολιτικά αξιώματα. Φυσικά κατάλληλοι κατά κανόνα θεωρούνταν οι άνδρες. Αλλά ακόμη και όταν άρχισαν να στρέφονται προς τις γυναίκες, η αναζήτηση κατάλληλων γυναικών περιορίστηκε σε εκείνες που έχουν όλα τα άλλα προσόντα που θεωρούνται απαραίτητα σύμφωνα με τα ανδρικά κριτήρια. Έτσι το σύνολο των κατάλληλων σε προσόντα γυναικών έχει αυξηθεί, αλλά τα κριτήρια καταλληλότητας παραμένουν τα ίδια.

Εξάλλου, είναι λάθος να λέμε ότι οι γυναίκες είναι παθητικές και δεν συμμετέχουν σε πολιτικές οργανώσεις. Οι γυναίκες κυριαρχούν σε οργανώσεις οι οποίες

δουλεύουν για τους άλλους. Επειδή ελέγχουν πολύ λιγότερο από τους άνδρες τον χρόνο που διαθέτουν, προτιμούν να ασχολούνται με περισσότερο άμεσες μορφές οργάνωσης, που στρέφονται γύρω από συγκεκριμένα θέματα. Επίσης, οι γυναίκες έχουν μια άλλη άποψη της πολιτικής η οποία δεν δέχεται τους κανόνες του παιχνιδιού, όπως έχουν τεθεί από τους άνδρες.

Αυτό φαίνεται και από τα αποτελέσματα μιας δημοσκοπήσης που έγινε στην Αθήνα το 1982 και αφορούσε τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει ένας μέλλων δήμαρχος.

Οι απαντήσεις των γυναικών διαφοροποιήθηκαν από αυτές των ανδρών ως προς τη σημασία ωρισμένων χαρακτηριστικών. Οι γυναίκες έδωσαν περισσότερο έμφαση στο χαρακτηριστικό της ανεξαρτησίας από τα πολιτικά κόμματα (γυναίκες 59,1%, άνδρες 49,5%), στο αν ο μέλλων δήμαρχος είναι νέος στην πολιτική (γυναίκες 43,0%, άνδρες 29,3%), στο αν είναι μορφωμένος (γυναίκες 77,8%, άνδρες 67,1%), στο αν είναι νέος στην ηλικία (γυναίκες 35,0%, άνδρες 42,0%), στο αν είναι καλός οικογενειάρχης (γυναίκες 54,3%, άνδρες 46,4%) (4).

Τέλος, ένα άλλο εμπόδιο για την είσοδο των γυναικών στην τοπική αυτοδιοίκηση σχετίζεται με την επιρροή που ασκεί το εκλογικό σύστημα στην εκλογή των γυναικών υποψηφίων.

Ειδικότερα, ένας αριθμός μελετών έχει δείξει ότι το σύστημα της αναλογικής εκπροσώπησης είναι ευνοϊκότερο για τις γυναίκες από το σύστημα που βασίζεται σε εκλογικές περιφέρειες με ένα υποψήφιο κάθε κόμματος (πλειοψηφικό) (5).

Εξ άλλου, η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική θα διευκολυνθεί αν καθορισθούν σαφώς το καθεστώς και οι συνθήκες εργασίας των εκλεγμένων αντιπροσώπων.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ